

I medfør af § 33 i Inatsisartuts forretningsorden fremsætter Naalakkersuisut hermed følgende beslutningsforslag:

Forslag til Inatsisartutbeslutning om at Inatsisartut med virkning fra EM13 tiltræder at "Nul-tolerancen" overfor brydning af uran og andre radioaktive stoffer ophører.

(Medlem af Naalakkersuisut for Erhverv og Råstoffer)

Begrundelse:

Naalakkersuisut anser udnyttelse af mineralske ressourcer for at være afgørende for udvikling af vort land i retning af at blive økonomisk selv bærende. I Naalakkersuisut's koalitionsaftale af 26.marts 2013 er det aftalt, at

"nul-tolerancen for uranholdige mineraler ophæves. Dette skal ske med hensyn til sundheden, naturen og miljøet."

Den tidligere folketingslovgivning om råstoffer i Grønland indeholdt ingen begrænsninger for, hvilke råstoffer, der kunne efterforskes og udnyttes. Dette forhold blev reguleret ved bestemmelser i den enkelte tilladelse. Det fremgik således af de konkrete tilladelser, hvilke råstoffer, der er omfattet af tilladelsen. Et helt tilsvarende princip er videreført i den gældende grønlandske lovgivning om mineralske råstoffer.

I 1992 blev tilladelsestekster sammen med ansøgningsprocedurer standardiseret. I standardtilladelserne for efterforskning af mineraler blev der tilføjet en generel undtagelse for kulbrinter og radioaktive grundstoffer.

Vedtagelse af denne principbeslutning betyder ikke, at der er taget stilling til konkrete efterforsknings- eller mineprojekter. Alle mineprojekter vil skulle gennemgå en omfattende serie af undersøgelser og godkendelser. Mere end 30 lande udvinder på verdensplan uran, og erfaringerne fra andre lande viser, at udvinding og eksport af uran kan ske i fuld overensstemmelse med internationale regler og med et lands udenrigs- og sikkerhedspolitiske overordnede interesser. Der er således opbygget et meget omfattende internationalt regelsæt og system til at sikre monitorering og kontrol med alle faser af uranudvinding og eksport samt internationale retningslinjer for håndtering af sundheds-, miljø- og transportmæssige problemstillinger.

Naalakkersuisut beder om Inatsisartuts tilslutning til, at vi kan gå videre med at få fastlagt de krav og regler samt det ressourcebehov, som skal til for at sikre en forsvarlige erhvervsaktivitet på dette område.

Om Nul-tolerancen

Denne "nul-tolerance" blev tilføjet til standardvilkårene for efterforskningstilladelser efter indstilling fra Fællesrådet vedrørende Mineralske Råstoffer og efter aftale mellem Landsstyret og regeringen. Efter hidtidige praksis havde man også tidligere undtaget radioaktive grundstoffer i tilladelserne.

Indførelsen af en "nul-tolerance" var imidlertid ikke til forhandling eller beslutning i det daværende Landsting.

Det følger af selvstyrelovens § 1, at selvstyret har den lovgivende og udøvende magt inden for overtagne sagsområder. Grønland har overtaget råstofområdet og selvstyret har således kompetence til at træffe beslutning om en ændret politik i spørgsmål om udvinding af radioaktive stoffer.

Efter overtagelse af råstofområdet godkendte Naalakkersuisut i 2010 en ændring af standardvilkårene, således at det blev muligt, at efterforske radioaktive grundstoffer over almindelige baggrundsstråling. Denne ændring af praksis indebærer imidlertid ikke nogen ret for en Rettighedshaver til at få meddelt en tilladelse til udnyttelse af radioaktive grundstoffer. . Radioaktivitet er del af naturen og en fortsat principiel afvisning af efterforsknings- og udvindingsprojekter med radioaktive problemstillinger vil klart indskrænke mineralpotentialet.

Naalakkersuisut vil dog fortsætte fastholde sin ret til at afslå at meddele tilladelse til uranminer, hvor udvinding af uran udgør hovedparten af grundlaget for iværksættelse af en udvindingsaktivitet. Derimod kan Naalakkersuisut ikke se grundlag for en principiel afvisning af udvindingsprojekter, hvor uran indgår som et biprodukt, d.v.s. hvor der ikke er tale om at hovedformålet med mineprojektet er udvinding af uran.

Internationale forpligtelser ved eksport af uran

Træffer vi beslutning om at ændre politikken på området vil Naalakkersuisut fortsætte samarbejdet med den danske regering med henblik på at sikre at en udvinding og eksport af radioaktive stoffer sker i overensstemmelse med rigets generelle udenrigs- og sikkerhedspolitik, herunder overholdelse af internationale regler på området.

En dansk/grønlandsk ministeriel arbejdsgruppe er nedsat for at foretage en faktuel kortlægning af, hvilke internationale forpligtelser, der gælder indenfor området og herunder hvilke regelsæt, som allerede finder anvendelse i Danmark og i Grønland.

På Inatsisartut efterårssamling i 2012 (EM 2012) vedtog Inatsisartut et beslutningsforslag der pålagde Naalakkersuisut at nedsætte en hurtigt arbejdende, uvildig ekspertgruppe, der skulle afgive en rapport, der belyste konsekvenser af en modifikation af nultolerancepolitikken.

Naalakkersuisut har valgt at følge op på beslutningsforslaget og der er blevet udarbejdet en rapport, der er omdelt til medlemmerne af Inatsisartut.

Ved eksport af uran er der internationale sikkerhedsregler fra den internationale atomenergikommission (IAEA), som skal implementeres i Grønland bl.a. i forhold til 'ikke-spredning af atomvåben' aftalen. Alle internationale aftaler skal overholdes og opfyldes og udnyttelse af radioaktive grundstoffer må alene ske, når det er sikkerheds-, sundheds- og miljømæssigt forsvarligt.

Som konsekvens heraf, skal Naalakkersuisut i et fortsat samarbejde med den danske regering foretage, hvad der er nødvendigt for etablering af et eksportkontrollsystem til efterlevelse af de krav, der er opstillet af Det Internationale Atomenergiagentur.

Det er Naalakkersuisuts opfattelse, at internationale erfaringer entydigt viser at udvinding af uran kan ske forsvarligt med hensyn til miljø, sikkerhed og sundhed ved efterlevelse af bedste internationale praksis.

Fremtidig regulering af udnyttelse af uran og andre radioaktive grundstoffer

Det er Naalakkersuisuts vurdering at Råstofloven skal anvendes som det primære regelsæt for regulering af udnyttelse af radioaktive grundstoffer. Enkelte ændringer af loven kan dog komme på tale for at sikre en klar gennemførelse i grønlandsk ret af internationale regler vedrørende udnyttelse og eksport af uran og andre radioaktive mineraler mv. Der skal videre fastsættes nærmere bestemmelserne efter råstofloven ved udstedelse af bekendtgørelser og fastsættelse af relevante særlige tilladelsesvilkår ved meddelelse af tilladelser til udnyttelse af de radioaktive stoffer. Efter råstofloven skal alle aktiviteter med hensyn til sikkerhed, sundhed og miljø udføres i overensstemmelse med bedste internationale praksis. Er der tale om udnyttelse af radioaktive grundstoffer vil det derfor særligt være IAEA standarder og retningslinjer, der skal lægges til grund ved udførelse af aktiviteterne.

Anbefaling

Naalakkersuisut anbefaler, derfor på baggrund af ovenstående at Inatsisartut tiltræder, at ”nul-tolerancen” for udnyttelse af uran og andre radioaktive stoffer ophæves. Når regelsættet er på plads vil der være grundlag for meddelelse af tilladelser for udnyttelse af uran og andre radioaktive stoffer, hvor uran indgår som et biprodukt.

Naalakkersuisut anbefaler samtidig at vedtagelse af beslutningsforslaget følges op med en forstærket indsats med information til befolkningen og en aktiv borgerinddragelse særligt i de byer og bygder, der ligger tæt på områder, hvor der skal ske en udnyttelse mineraler med et indhold af radioaktive grundstoffer.